

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAZDÚ SOBOTU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 „ — „
Na štvrt roka ... 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Obrázok zo života.

V roku tomto už týždeň pred sv. Ďurom, mocný sňahový výchor na všetky strany nosiac sňahové chomáče hvízdajúc pustošil všetko, čo mu v ústrety prišlo. Tak sa zdalo, že rozhneván Boh ide už koniec svetu urobiť. Hrozná táto chvíľa cez štyri dni trvala. Príroda, ktorá tak veľkou nádejou naplňovala srdce gazdovo, sňahom a zimou omráčená pustila sa do spánku jak o Vianociach. Ľud nastrašený v chýžach, a statok v maštaliach od biedy stone. Aj tie milé vtáčky, čo došli do našich smútných dolín nás svojim krásnym spevom rozveselovať, padly všetky vobetu krutého času. Nám ešte i dnes slza stojí v očiach a bôlny hlas šepoce: odvráť Pane od nás tieto

strašné nehody. — Ale pozastav sa tu, milý čitateľu, a očúvaj, čo sa vo svete robí.

Jedni na miesto modlitby kľajú, hrešia, a kričia: «Snád sa diabli ženia»; iní zas hovoria: isto sa ktosi obesil; iní vyprávajú o zakliatej panne akejsi, len to nechcú uznať, že Boh, ktorý stvoril tento svet, nedá sebou pohrdať, ale ukáže všemohúcnosť svoju vtedy, keď sa jemu ľubi.

V tomto smutnom čase, vychádza z jednej biednej chalupy bládejtvári muž. Ide rovno do krčmy. Tam už jesto pár chlapov, ktorí pri sklenici súdia zlé počasie. Jeden hovorí, že to strašnú biedu prinese. Druhý povie: ach, chudobný človek načo je na svete, len aby sa trápil, a ešte i vtedy pán Boh nemá s nim pokoja. Žid sa ohlási a povie: a vieš ty, či jest Boh? — V tom vkroči náš

Jedna malá porcia.

biedak, a začujúc slová židove, povie: Pravdu máte, Srulo! To, čo svet vie o Bohu, sú vymysleniny kňazov, ktorí svet len s jakýmsi Bohom, čertom a peklom strašia.

Viete čo, keď človek doma sedí, nevie nič; len dedinské, babské a kňazské hlúposti očuje. Teraz som bol v meste na veľkonočný pondelok, a stretnem tam jedného známeho, ktorý sa kdesi ponáhlal. Šiel som s ním aj ja. — Na miesto prijdúc, videl som pred sebou veľké množstvo chlapov i žien, všetkých s červenými odznakmi. Naraz jeden pán vyskočí na stol a začne kričať:

«Robotníci, proletári, ľudia! Vy ste boli dovčuľ otroci vášho svedomia, ktoré väznilo v putách kňazov, ktorí vás nie k dobrému vášmu, ale svojmu viedli a vedú. Vy ste v jejich jarme uväznení, a nevíete, čo je sloboda. — Preto vám vymysleli Boha, čerta, nebe a peklo. S týmto vás strašiac vsotili vás do veľkej biedy. A preto už je čas, aby ste zanechali, kňazské daromnice, ktoré vás šťastlivými urobiť nemôžu. Vy sa pripojte ku nám, ktorí nestárame sa ani o Boha, ani o pápežov, ani o kňazov. My staráme sa len o hladné žalúdky, a o majetky, ktoré si podelíme. Židi s nami držia, tí nám budú pomáhať!»

Na to vyskočí jeden žid a začne: Áno, my sme vaši osloboditelia; my vás vymôžeme z rúk nepriateľských. My, a naši predkovia skrz usilovnosť a šikovnosť, zachránili majetky od rúk kňazských. Zemani a kňazi vás drali, a my vás vždy ratujeme.

Preto my chceme byť vaši spolubratia. Navrhujem, aby ctené shromaždenie robotníkov, proletárov a ľudu nasledujúce uzavretie prijalo:

1. Kňazské majetky odobrať a podeliť;
2. vieru, náboženstvo, zo škôl vyhodiť;
3. z kláštorov verejné nemocnice porobiť.

Ešte sa tam mnoho rečnilo, o pomeroch robotníckych, aj o štátoch, ale som si všetko nezapamätal. Potom vybierali peniaze na podporu a udržanie vodcov. Shromaždenie sa skončilo s tým, že každý si myslel, že hneď budú kňazov vešať. A môj známy nabral mnoho chuti na tie kňazské majetky, lebo že nemá začo piť. No myslel som si i ja, žeby to ozaj dobre bolo. Lebo človekovi sa robí ľahšie, a darmo nikde nechcú dať ničoho.

No ale však už budeme mať začo piť. Srulko, dajte že nám ešte, však aj vy s nami

držite. Veď tam kričali, že židi sú naši spolubratia a že nám budú pomáhať; tedy daj Srulo piť!...

Na to žid povie: Volačo si očul zvoníť, ale nevíeš čo. Ty myslíš, že ty ja darmo dám piť?

Prečo? začo? Ešte si nič nespravil, a už by si darmo pil? — Ale vidiac, že chlapi, ktorí nášho človeka tak úprimne počúvali, začínajú stranu držať nášmu novému socialistovi, volky-nevolky dal ešte piť, tým viacej, že ešte trúfal niečo u nich. Chlapi sa zpili, začali hrešiť, neskôr sa vadíť, až konečne strhla sa bitka, a milého nového socialistu tak jako aj Srúlika náležite vymastili. Začo dostanúc sa do chládku, rozmyšľali o nestálosti sveta tohoto, a o daromnom štekaní a huckaní socialistov.

Poučenie z toho je to, že aby sa človek medzi otruby nemiešal, a keď by tomu vyhnuť nemohol, aby sa pýtal takých buričov: Kto vedie ľud do záhuby? Kto zbohatnúť na kresťanoch? Kto prevádza úžeru? Kto klame? Kto kradne? Kto predáva falosno a draho? Kto nivočí našich sedliakov a remeselníkov? Či kňazi naši, alebo židovski socialisti, alebo slobodomýselní pohani?

Odpovedajte, vy bezbožníci, kde je pravda vasa?

Čítajte dejiny od počiatku sveta a uvidíte, že Kristus prvý priniesol lásku na svet, ktorá celý svet v pokoji a svornosti viesť mala. Že je tomu nie tak, to len zkaženost ľudská, popudzovaná židmi previedla.

Boh je nie náhlivý, ale pamätlivý; On ukáže bezbožníkom že je Pánom sveta celého.

Kozák.

POLITICKÉ CHÝRY.

Petícia ľudákov proti vojenským predlohám.

Naši statní ľudáci neustávajú v boji tomto. Čo deň to viac doposielajú nám prosbopisov, ktorých počet presahuje už 1140. Pokračujeme v uverejňovaní menoslova tých obcí, z ktorých doposlali nám také prosbopisy:

Maniga (Nyitra), Bucsány (Nyitra), Kárász (Bajanya), Gyiva (Esztergom), Sárkány (Esztergom), Kőbölkut (Esz-

tergom), Tüskevár (Veszprém), Istvánlak (Pozsony), Bélaház (Pozsony), Nötines (Nógrád), Krasz ahorkaváralja (Gömör), Kátlóc (Pozsony), Törökszt.-Miklós (J.-N.-K.-Szolnok, Kisszöllös (Veszprém), Csatár (Zala), Relyov (Szepes), Hág (Szepes), Szászfalu (Háromszék), Bélapatak (Nyitra), Terestyénfalu (Nyitra), Lomnicza (Nyitra), Rudnólehota (Nyitra), Lestején (Nyitra), Szentlőrinc (Baranya), Rapp Terbeléb (Nógrád), Völgyfalu (Sopron), Egyháznaszeg (Nyitra), Zsitvafödemes (Nyitra), Köz-döghe (Nyitra), Osztopán (Somogy), Tuzsina (Nyitra), Tasnád (Szilágy), Szakes (Tolna), Székelyfalva (Pozsony), Búrszentgyörgy (Pozsony), Morvaszentjános (Pozsony), Galgóc (Nyitra), Szentpéter (Nyitra), Alsózelle (Nyitra), Felsőzelle (Nyitra), Zsuk (Nyitra), Ratkócz (Nyitra), Beregszeg (Nyitra), Karkócz (Nyitra), Újvároska (Nyitra), Jászlóc (Pozsony), Bohuniec (Pozsony), Buzgóhegy (Vas), Óbér (Vas), Nendóhegy (Vas), Vághegy (Vas), Nád (Vas), Baksafalva (Vas), Szentelek (Vas), Surány (Bereg), Ózgödör (Vas), Sóskut (Vas), Visonta (Heves), Gyöngyöshalmaj (Heves), Kismedves (Vas), Répczeszemere (Sopron), Dubodiel (Trencsén), Czimenna (Trencsén), Litke (Nógrád), Csákócz (Hont), Alsólegénd (Hont), Felsőbágyon (Hont), Kecsevarbók (Hont), Bozók (Hont), Söpte (Vas), Ajkarendek (Veszprém), Gyepes (Veszprém), Rakova (Trencsén), Zákopce (Trencsén), Prasicz (Nyitra), Nagylócsa (Bars), Alsótárnok (Bars), Garamszentkereszt (Bars), Szentmárton (Csik), Nemesbük (Zala), Vác-Kis-Ujfalu (Pest), Alsószele (Pozsony), Böleske (Tolna), Dunaföldvár (Tolna), Pócsmegyer (Pest), Vékény (Baranya), Magyareregny (Baranya), Zseliz (Bars), Ipolytarnóc (Nógrád), Bácsa (Győr), Fehértó (Győr), Bezi (Győr), Nyögér (Vas), Ráczeresztur (Fejér), Lovászpátona (Veszprém), Sándorháza (Zala), Vidornyafok (Zala), Gyülevész (Zala), Geletnek (Bars), Taksony (Pozsony), Torony és Zoncz (Pozsony), Alsóillmitz (Moson), Szápáryliget (Arad), Pórtelek (Szatmár), Kertes (Sopron), Tardoskéd (Nyitra), Zsira (Sopron), Bellatinec (Zala), Vitenyéd Szentpál (Zala), Alsóbagod (Zala), Apátfa (Zala), Felsőbagod (Zala), Városhidvég és Faluhidvég (Somogy), Böde és Bonczódfölde (Zala), Dunapentele (Fejér), Budapest-Terézváros, Alsópél (Bars), Kallós (Zala), Tormafalu (Sopron), Bánfalu (Moson), Jászberény (J.-K.-Szolnok), Ménfő (Győr), Chvojnicza (Nyitra), Czach (Nyitra), Nádujfalu (Heves), Mátraballa (Heves), Törökkoppány (Somogy), Pagyeróc (Pozsony), Tolna (Komárom), Komjátna (Liptó), Veléc (Zemplén), Csécsénypatony (Pozsony), Habovka (Árva), Zuberec (Árva), Kisasszonyfa (Baranya), Halom (Pest), Fazekas-Zaluzsány (Gömör), Kis-Ecset (Nógrád), Kozmás (Csik), Oroszországból, Tornaszentandrás (Abauj), Salomvár (Zala), Pataka (Zala), Mindszent (Zala), Cséb (Zala), Bárhely (Zala), Kerkaszentmihályfa (Zala), Csömödér (Zala), Tamásfalva (Torontál), Bolyok (Borsód), Hull (Bars), Tokod (Esztergom), Nagymarton (Sopron), Csáford (Sopron), Kisbudafa (Pozsony), Ógelle (Pozsony), Kislucs (Pozsony), Csefa (Pozsony), Beketfa (Pozsony), Pásfa (Pozsony), Felbaár (Pozsony), Nagybodak (Pozsony), Süly (Pozsony), Vép (Vas), Nagyernye (Marostorda) Felsőnyék

(Tolna), Pervány (Sopron), Csallókört (Pozsony), Szilágy (Baranya), Petend (Zala), Marczibányidombegyháza (Csanád).

O povýšení platov štátnym úradníkom.

Finančný výbor snemovne vyslancov vybavil už návrh zákona o povýšení platov štátnym úradníkom, podúradníkom a sluhom. Vo všeobecnosti podržaný je platobný systém dľa tried a postupa dľa veku úradovania. Štátni professori, učítelia a sudcovskí úradníci podelení sú do osobitných skupín. Slúžobná pragmatika považuje sa za pálcivú otázku. Úradníci pri štátnych železničiach sú vyňatí z tohto zákona a povýšenia ich platov prevedie sa jednoducho v rámci štátneho rozpočtu; tým cieľom do rozpočtu je už vzatá na rok 1903 summa 1,800.000 K. Rozumie sa, že farchy pribudne. V smysle zákona o povýšení platov zvýšené budú výdavky o 17,345.693 korun. A bude toho aj viac, lebo dnes ešte nemožno predvídať, o koľko budú podľa toho zvýšené na príklad úradníckej pensie.

Novší obežník o assentírke.

Minister honvédsstva barón Gejza Fejérváry vzhľadom na to, že opposícia ešte vždy obštrukciou hatí odhlasovanie návrhu o rekrútoch vydal nový obežník v záležitosti času prevedenia assentírky. Honvédske minister v tomto obežníku vyslovuje svoju nádej, že assentírku bude možno previesť od 2. júna do 25. júla a preto upozorňuje právomocnosti, aby na tento čas boly s prípravami ku assentírke hotové.

Ex-lex.

Koncom apríla vyprší indennita ač ten dočasný zákon, s ktorým povolil snem vláde, aby aj bez rozpočtu krajinského mohla spravovať krajinu. Vláda síce žiadala, aby snem to povolenie znova jej odhlasoval, a síce od 1-ho mája do konca augusta, ale strana Košsuthova prekazila to obštrukciou, tak, že vláda ani rozpočtu nemá, ani oprávnená nebude spravovať krajinu od 1-ho mája. Jestli teda terajšia vláda nezažakuje, ale chce viesť záležitosti krajinské aj naďalej, to urobiť môže len bezzákonne, vlastne rečeno protizákonne.

Každý si myslel, že Széll nebude náklonný k takému bezzákonnému vladáreniu, ale Széll sa už osvedčil, že on z vlasteneckých ohľadov za povinnosť si pokladá nepustiť kormidlo vlády, preto že z nútenosti aj bezzákonne bude zastávať svoj úrad, a že zodpovednosť za takého bezzákonné úradovanie berie na seba pred celým národom.

To sú ovšem veľmi smutné výhľady. Čo z toho bude? Vláda nechce odvolať vojenské návrhy; o národných požiadavkách ani počuť nechce a o dvojročnej službe vojenskej, ktorú naša ľudová strana žiada, len toľko povedal, že tej požiadavke nestoja národné prekážky v ceste. Tedy nič určitého nepovedal, iba čo spomenul, že tú otázku už vojenské vrchnosti zúčujú a roztrajú to, koľko by taká premena u vojska stála. —

Košsuthova strana neprestane s obštrukciou, vláda svoje vojenské návrhy neodvolá lež vladár chce aj s ex-lex-om tojest bezzákonne. Jedna stránka druhú bude chcieť vypostif; v parlamente nebude sa môcť pracovať nič vážneho. Národ až tak horí od nespokojnosti a žiaden nevieme v túto chvíľu, čo vlastne zamýšľajú liberáli, keď dopustili na krajinu takéto poriadky, kde všetko stavia sa čím hore, tým dolu.

Prenasledovanie katolíkov vo Francúzsku

Francúzska vláda vydala nariadenia na všetkých biskupov, aby dali zavreť všetky kostoly a kaplny, ktorých postavenie vláda nedovolila a že mnísi vypovedaných rádoz nesmú kázať v kostoloch ani v páde, keď by sa stali svetskými kňazmi. Toto nariadenie už pohlo proti vláde aj viacerých členov biskupského sboru. Coulé, kardinál-arcibiskup v Lyone, Bonard, biskup v Nantese a Turinaz biskup v Nancy vo svojich chrámoch skancela ohradili sa proti nariadeniu vlády, ba nancy-ský biskup i to vyhlásil, že toto nariadenie vôbec nepovažuje za platné a po tomto vyhlásaní hneď aj vyzval jedného jezuitu, abbé Raveneza, aby držal kázeň v biskupskom chráme. Keď sa vláda o tomto vystúpení Turinaza dozvedela, sdelila mu, že mu predbežne zastavila plat.

Anglický kráľ v Ríme.

Uvítanie anglického kráľa Edvarda v Ríme bolo veľmi priateľské. Na nádraží uvítal ho taliansky kráľ Viktor Emanuel, ktorý prišiel ta s viacerými členami panujúcej rodiny. Keď Viktor Emanuel predstavil vysokému hosťovi talianske kniežatá, panovníci prešli popred parádnú stotinu. Pri vysadaní panovníkov do dvorného hyn-tova, hudba zahrála anglickú hymnu, načo obecenstvo búrlivým «evviva» pozdravovalo vysokého hosťa. Kráľ Edvard potom išiel do Kvirinálu na rodinný obed.

Osvedčenie Széllovo.

Széll popiera, žeby indemnita bola otázkou dôvery. Nezákonnej vláde možno odopreť rozpočet, ale vláde, ktorá stojí na základe zákona, nie. Neprijíma tú obvinu so strany opposície, že nedal pojednávať najprv rozpočet a potom vojenské návrhy. Na Kossuthovu resolúciu poznamenáva, že mu nemožno vziať z denného poriadku vojenské návrhy, ktoré vláda uznáva za potrebné v záujme krajiny. Europa vyžaduje, aby tu bol silný štát, a taký môže byť len vtedy, keď má silnú armádu. To je záujmom aj Uhorska. Uznáva, že sa týmto návrhom trovy na armádu zväčšia, že sú hospodárske pomery ťažké, ale ťažké sú aj inde a ostatné štáty, ktoré tiež zápasia s neprajnými hospodárskymi pomerami, predsa zbroja a tým nútia aj nás, aby sme aj my zdokonaľovali našu armádu, ktorá v dobe pokoja ani nenie tak veľká, jako by v pomere ku ostatným štátom mala byť. A ostatné štáty aj pomerne viac trovia na armádu než my. Uhorská armáda i keď neni samostatná, nezmisne v spoločnej armáde, lebo uhorských synkov assentujú len do uhorských plukov a pre uhorské pluky chceme uhorských dôstojníkov.

O uhorskej armáde nesmýšľal inak ani neb. gróf Július Andrassy ani Franc Deák. Ustálenie reči armády patrí medzi najvyššie práva jej najvyššieho vodcu. Aj Deák povedal, že pokým stojí vyrovnanie, musí stáť i spoločnosť armády. Záležitost dvojročnej služby pri voj-sku sa už študuje a keď bude otázka z finančného stanoviska riešená, možno ešte tohto roku predostre záležitosť parlamentu.

Vyhlasuje, že na základe toho mandátu, ktorý dostal od národa a od kráľa, necíti sa byť núteným k tomu, aby opustil svoje miesto, keď nebude indemnity.

Keď tolko vážnych štátnych záležitostí čaká na vybavenie, keď je tu záležitosť vyrovnania a obchodných smlúv, pre ktoré sa musí skoro každodenne vyhovárať pred cudzozemskom, nesmie ujsť so svojho miesta.

Tu stojím, nech súdi národ nado mnou!

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Proti vojenským predlohám rečnil s ľudovej strany *Edmund Abaffy*. Neschvaluje to, že strana neodvyslá obštrukciu prevádza proti indemnite, lebo je to proti záujmom štátu. Aj to nechápe, prečo teraz obštrujú proti povýšeniu vojska. To je nedôslednosť od nich, veď posiaľ nikdy neobštruovali proti vojenským návrhom. On síce neodhlasuje indemnitu, ale ani neobštruuje proti nej, lebo záujem národa to nedovoľuje, aby sme donútili vládu k bezzákonnému vladáreniu. Vládna strana je celá pomiatená; veď premnohokrát odsúdila starodávne poriadky, a predsa nechce sa vzdať ducha bánffyckého. Preto neskladá v nej dôveru a neodhlasuje indemnitu.

Gejza Szüllö interpelloval ministra kultu o tom, že po mestách právo patronátstva, ktoré mestkých kat. farárov volí, je nie jednotvárne. V niektorých mestách len katolícki virilisti volia si farárov katolíckych, v mnohých ale mestách aj nekatolíci. To je nie v poriadku. My katolíci nikdy neideme voliť rabínov, tedy ani židia nemali by sa miešať do našich volieb. Jako môže nekatolík vedieť voliť takého za farára, akého si cirkev katolícka žiada? Obsirne dokazuje, že neobstojí tá námietka, že sa mestkí farári zo spoločných príjmov mestských platia, lebo mestá dostaly regálne práva pod tým práve titulom, že sú patrónmi svojich fár katolíckych. Tieto regálové dôchodky mestá vymenily si veľkými peniazmi, tedy nie zo spoločných príjmov udržujú sa mestskí farári.

Baron Ivor Kaas interpelluje ministra-predseda o popise voličov v stolici nitrianskej. Sto členov je dohromady, ktorí tam hlasy popisujú, a zpomedzi týchto 77 je

notárov, ostatní sú tiež plnokrví liberáli. Pýta sa: aké poriadky urobí minister, aby volakedy z Moravy dovandrovaným občanom neshabali sa práva volebné s tou nepravou zámenkou, že by patriční neboli uhorskými občanmi.

Ja sám som synom jedného dovandrovaného nemeckého vojaka, ale mna sa nikde neopovážili ešte vynechať z lajstra voličov, za to, že by som nebol občanom uhorským. To je nie v poriadku, že v stolici nitrianskej, trenčianskej a oravskej bárskomu dajú právo hlasovania, jestli je len liberál, ale s protivnej stránky vynechávajú aj takých, ktorí bez všetkej pochyby dokazujú si svoje občanstvo uhorské!

Koloman Széll: On nevydal také nariadenie, aby sa nespravodlivo popisovalo; ba práve naopak jeho nariadenia cieľa ta, aby sa volebné právo rozšírilo. Ale to, že kto môže byť voličom a kto nie, nepatrí pod moju moc. Jestli je by ale protizákonne pokračovali tí, ktorých sa to týka, vtedy by som ich žiadal na zodpovednosť.

Baron Ivor Kaas neberie vážnosť odpoveď ministrovu, ale liberálna väčšina sa uspokojila s odpoveďou

Milodary poslali na kostol Lutišský:

Blahorodá vdova Mária Árvajovits 8 kor. a slečna Mariška Jeszenák 2 kor. z Prešova (Eperjes), Slečna Tinka Bielik z Illavi 10 kor., pán Jozef Bystrický c. k. berní oficial z Pilsena Čechy 10 kor., p. J. Radimeczky farár na odpočinku v Tr. Teplej 4 kor. — Za knižki: p. farár Jozef Celly z Péterfalu (Nitriansko 3 kor.), pán farár Ján Viršik v Jakobfalu (Prešporska 1 kor. 50 fil.), p. Valent Jurenka kovačsky majster z Valaskej Belej 2 K. 70 fil. (Nitrianska Bělopataka), p. Ján Zsigo z Lukač Gácsfalu 1 kor., p. Jozef Vlkolinszky z Liptó Rózsahegy 1 kor., farský úrad Nagy-Bresztovány 80 fil., vel. p. farár Valent Rusznyák z Plávnice (Šarišska 1 kor.), p. Florian Mudrovszky z Madunič 50 fil., p. Pavel Hrankovits z Viedne 1 kor., velb. p. kaplán Michal Rédeky z Tyrchovej 1 kor., p. Michal Havaš zo Szepes-Sümegeh 2 kor., p. org. učiteľ Andrej Bellasz z (Kóporuba-Trenčianska 1 kor. 10 fil.). Začo všetkým tuto spomenutým uprimne ďakuje a Pán Boh zaplat a požehnaj v mene chudobných farníka privoláva Ján Greben, farár. u. p. Ó-Besztercze, Trencsénm.

Spoločná púť do Lurdu.

Pohne sa z Budapeštu 22. mája, zpät prinde 9. júna 1903.

Duchovný vôdca: dôst. pán Jozef Kompánek, dekan-farár v Nagy-Sztricie (trenčianska stolica).

Smer cestovania: Ta: Budapešt—Fiume—Velenceze (Benátky)—Padua—Milano—Genua—Monte-Carlo—Nizza—Marseille—Cette—Lurdy.

Zpät: Toulouse—Cette—Nizza—Genua—Verona—Benátky—Fiume—Budapet.

Ceny: I. trieda 490 korún; II. trida 370 korún; III. trieda 210 korún s 8 dňovým prvotriedovým zaopatrením.

Vysvetlenia a programy vďačne pošle dôst. pán Jozef Kompánek, dekan-farár v Nagy-Sztricie (Trenčianska stolica), u ktorého sa do 2. mája aj prihlasy konajú.

Ponížena prosba.

Svinná-Nováves, filiálka stavia školu, poľahne už jestvujúcu požiadavkám zákonitým zodpovedne zväčšuje, čo s materiálom a so zariadením spolu bude 4000 korún stáť.

I preto s dôverou obraciame sa na ctených čitateľov «Kreštana», že nám budú nápomocní v našom podujatí a ku zaokrytiu útrat stavebných nám s malými milodarmi prispejú.

Ponechajúc zdĺhavé reči a dokazovania obmedzujeme sa len na vyrečenie toho, že obec pražiadnej základiny školskej nemá, že ľud jej je veľmi chudobný, prikutý k hrude a je v opravdu hoden podpory v chvalitebnom podniku svojom.

Akýkoľvek malý milodar s povďakou prijmem a cestou novín kvitujeme.

Ešte raz: V mene Božom!

Andrej Starišec ml., kurátor. *Ján Kurimszky*, farár a predseda škol. stolice.

Ponižená prosba ku ct. Obecenstvu!

S poniženostou sa utiekame ku milosrdenstvu ct. Obecenstva, by boli láskaví nás svojimi milodarmi podporovať. My totižto by sme radi do nášeho kostolíka jeden Organ dať postaviť, ale Bohužiaľ slabé sú k tomu sily naše. Pre tú príčinu sa utiekame ku milosrdenstvu dobrých ľudí, prosiac, by v mene Božom obetované milodarky svoje na nízudanu adresu ráčili odoslať. Nech im to Pán Boh stonásobne vynahradi. Z hlbokou úctou zostávame v Murány-Hutte (gömörská st.) 1903. 16-ho marca. V mene cirkevníkov *Pavel Pavlovský*, učiteľ.

Milodary ráčte na veľactenú Red «Kreštana» zaslať

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom. putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bělábánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Púť do Vamberic. Dňa 10-ho mája pôjde zo Zohora processia do Vamberic. Rano o 7. hod. vysadne sa na viedenský vlak, na ktorý možno z každého nádražia vysadnúť až dojde do Hodonína. Tí ale, ktorí pôjdu na Velehrad, nech si ráča vymeniť ta i z tadiaľ totiž (retur) karty. Vodcovia púti sú nasledovní: *Ján Hudec*, hl. vodca, *Vendelin Polák* a *Anton Struhár*, spevári.

Ako máme gazdovať?

(Pokračovanie.)

Obylie opatrovať treba, t. j. prispieť mu na pomoc, aby bez prekážky rást a dozrieť mohlo. Všetky prekážky odstrániť treba. Na pr. keď vidíme, že siatina zarastená je burinou, nešanujme prácu a trovu, s ktorou čistenie spojené je, lebo vynáhrada viacnásobná bude. Burina veľmi vyčicia zem, preto zlý je gazda ten, ktorý trpí ju na roli. S oraním veľa buriny vykynozíme, preto je zapotreby aj pod zemiaky a burgyňu — na jar — dva ráz orať. S prvým — včasným — oraním to docielime, že semä buriny na vrch zeme sa dostane. Za krátky čas síde a s druhým oraním znivočíme ho. Z tohoto aj to dobré nasleduje, že takto dobre pomrvenú zem ľahko možno kopať. Okopávať čím skôr treba, lebo keď sa oneskoríme, darobnú škodu máme z toho. Jak čas dovoľí, ani s jednou prácou neslobodno meškať. Toto najlepšie zkusujeme pri žatve a koptaní. Na mnohých okoliach to vidíme, že hospodári dovtedy nechajú zbožie na koreni, pokiaľ dobre nedozre. S týmto potom dvojnásobnú škodu majú. Ponajprv: zbožie, najmä žito, nebude mať takú hodnotu, lebo to len vtedy je «ocelové» a pekné červené, jestli sožnú ho, keď ešte nie je docela zralé, ale možno ho s nechťom stlačiť. Potom, zralé zrno vyprší z klasov, čo je veľká ztrata. — Pri oberaní hrozna naopak robia gazdovia. Zavčas oberajú, s čím pokazia hodnotu vína. Možno že skrze neskoršie obračky menej bude vína, lenže to dobrota jeho vynahradí.

Spomenul som už, aké má byť zrno na siafa, ako treba pripraviť zem k úrode; spomenúť musím aj najhlavnejšiu podmienku, od ktorej najväčšmi závisí úroda, a to je: dostatočná živnosť pre rastliny. Lebo hoc jak dobré zrno sejeme, hoc koľko ráz orieme zem; hoc jak bedlive opatrujeme obytie: jestli ono potrebnú živnosť nedostane, márne čakáme dobrú úrodu. Vidzme na to jeden príklad. Keď má volakto pekné teľa, s najväčšou bedlivosťou čistí ho a chodí okolo neho, ale nedá-li mu dostatočnej a potrebnej kŕme: z toho veru nikdy nebude pekný, bujný a zdravý kus. Tak podobne je to aj s obilím. To je otázka: ako máme chovať rastliny? Nato sú dva spôsoby: hnojenie a úhorenie. Hnoj obsahuje v sebe té potravné články, ktoré rastliny s koreňami ľahajú, s ktorými ich chovajú, aby dozrely. Koreň tú istú prácu koná, ktorú ústa a žalúdok. Rastlina, — práve tak ako človek alebo zviera — má potrebu na povetrie. To povolanie,

ktoré plúca konajú, podobne odbavujú listy rastlín. — Mýli sa ten hospodár, ktorý myslí, že keď zem ráz pohnojí, že potom aj za 8—10 rokov môže ju užívať. Aj tá najlepšia zem vyúžitkuje sa za 4—5 rokov; a práve preto, jestli hospodár nie je vstave každých 4—5 rokov zem poriadne pohnojí, už či s maštálnym, či s umeleckým hnojom: v tom páde *úhorit* musí. Že v čom pozostáva úhorenie, každý hospodár vie. Úhoríme vtedy, keď zem aspoň za rok vypočinúť necháme. Za ten čas nič nesejeme, ani nesadíme na nej, aspoň nie také rastliny, ktoré vyžijú ju, ale len také, ktoré vložia do nej živnosti. Aj takéto rastliny sú. Na pr. lucerna, datelina, ľadník atď., ale len ako krm zelený. Teda skôr popraví ako pohubí zem taká rastlina, ktorú za zelena zkosia lebo rastlina vlastne len vtedy počína zem cicaf, keď odkvitla a ide do zrna.

Čistý úhor, t. j. keď za rok nič nesejeme do zeme, nie z toho pozostáva, že zem zanedbáme a neobzreme sa o ňu, nech burina rastie tam a nech ju kazí, ale z toho: že zem *tri ráz* zorieme. Teraz to sa môže pýtať ne jeden hospodár, že ako dáme zemi živnosť, silu skrze úhor, alebo s tým, že do nej zelený kŕm sejeme? Toto vtedy pochopíme dočista, keď pomyslíme, že v zemi mnoho je takých pokrmov, ktoré korene rastlín nie sú vstave vybrať, lebo sú hlboko. Keď ale zem zvrhneme a zoreme, tieto čiastky vyjdú na povrch zeme, kde potom skrze mráz, dažď, teplo a slnko dozrú, stopia sa a korene snadno oddajú ich — ako záživný pokrm — rastlinám. Tento dobrý účinok má — ako som spomenul — aj mráz zimný, preto je zapotreby zem pod jarné sadenie a siatie hlboko poorať, aby vymrzla a rozmrvila sa. Lucerna, ľadník, datelina a iná zelená kŕm to isté pôsobí, čo aj troje oranie, lebo nielen že zo zeme, ale aj z *povetria* vyberajú potrebné pokrmy. Aby to ct. čitatelia zrozumeli, poviem jeden príklad. Človek chová sa s mäsom, s chlebom so zeleninami atď. Lenže aby pokrmy tieto užít mohol, aby s nimi silu a zdravie udržal, musí ich varíť a piecť. Tú prácu, ktorú robí oheň v peci a na ohnisku, podobne koná aj príroda — táto veľká kuchyňa — skrze slnko, povetrie a dažď. Keď úhoríme, vtedy na prírodu sveríme to, aby «uvarila a upiekla» té surové pokrmy, ktoré v zemi nachádzajú sa, a s ktorými obilie chová sa. Pluh donese ich na povrch zeme, voda ale stopí. Dobrý úhor aj na try roky poistí úrodu, potom ale opakovať ho treba, alebo zem dobre pohnojíť. Do úhoru treba siať žito, potom sadiť zemiaky, (burgyňu) na tretí rok jarinu. Keď ale úhor nie len oreme tri rázy, ale aj pohnojíme ho, tak ešte ten rok siať môžeme zelenú kŕmu, a potom aj za 5 rokov nasledujúci budeme ho užívať: teda zelená kŕma, žito, zemiaky alebo burgyňa,

jačmeň, raž, ovos. — Hospodár vedieť musí, že akom poriadku má rastliný siaľ a sadiť, lebo každá rastlina inú a inú prirodzenosť má. Je pravda, že v dobrej zemi všetko sa urodí, ale nie to tak s planšou zemou. Na pr. ovos aj v chudej zemi dá dobrú úrodu, ale žito (pšenica) nie. Raž aj v piesočnatej zemi má hojné klasy, lebo vydrží suchotu. Teda tak podelíme plodenie, že do popravenej zeme najprv háklivejšie obilie (pšenicu, jačmeň) sejeme, neskôršie však menej dotklivé ako sú raž a ovos. Lenže neslobodno len zbožie siaľ na tej istej zemi a ustavične, ale za potreby je každé 2—3 roky sadiť zemiaky alebo burgyňu, s tým nie len popravíme zem, ale aj očistíme od buriny. Zem pokopať, skoro tolko je hodno, ako pohnojiť.

(Pokračovanie nasleduje.)

BESEDNICA.

Prievodčí, alebo konduktor potrebný ku horniackej výstavke.

— Napísal *Zaosek*, úd zo «Žürri» odboru znalcov. —

Aby si tak nepochodil s výstavkou, jako som ja už viac ráz pochodil, potrebné je, aby si už predbežne bol poučený o tom, čo možno všetko vidieť a z toho sa poučiť. K tomu slúžia všelijaké poučné knižočky, spisy a novinky.

Cestovatelia a turisti, keď idú do Talianska, alebo Anglicka, zaopatria si cestovné knižky. «Baedekera», alebo iného cestovného vodiča a tlumača, z ktorého sa dozvedia všetko, čo kde možno vidieť, zkusíť a poučiť sa ešte aj o tom, že v ktorom hostinci čo môže sa dostať jesť a piť. Takí turisti a cestovatelia už vopred všetko vedia, čo kde je, ba ešte doma popredku si spravia denník, to jest z knižiek tých povypisujú, čo videli, bárs tam ešte ani neboli. Dnes už ľudia obdivujú aj takých, čo mnoho videli a z toho nič nevedia a len vypísané potom iným jako svoju zkusenosť predkladajú.

Na viedeňskej svetovej výstave v cisárskej klenotnici a v pokladnici som bol. Mnoho som videl a ničomu som nerozumel a tak som tedý spolu aj nič nevidel. Nemal som žiadneho vodiča, ani tlumača, ani len toho papierového. Celú výstavu a cisársku klenotnicu obzrel som si za pol dňa, to jest len som okolo všetkého prešiel, obzrel a išiel preč a povedal som, že som všetko videl. Vo výstave mi ukázali jedného hodvabného kadleca z Číny, nuž myslel som, že som už celý svet videl.

Keď som vychádzal z výstavy a z cisárskej pokladnice, pri dverach mi ponúkali knižočky, v ktorých bolo všetko opísané čo je tam. Až keď som knižočky doma v

posteli večer pri pokoji čítaval, zbadal som, že vlastne som ja nič tam nevidel, ani nič neviem; preto keď sa ma kto pýtal, čo som tam videl, odpovedal som: «všetko», tak jako aj sprostý človek hovorí, že on všetko vie, a že má on viac rozumu v lokte, nežli iní v hlave a s tým chce svoju sprostosť pozlátiť.

Až vtedy som sa jedoval že z celého zhola nič neviem, bo som len okolo veci obišiel. K. p. v pokladnici bola kopia mučedníka a sv. generála Mauriciusa, ktorého pohanský cisár dal aj s jeho výborným plukom vojenským zamordovať preto, že jako kresťania nechceli vieru svoju zapref. Práve tento kresťanský regiment zvíťazil nad Germanmi — tedý cisárovi verne slúžili — ale vieru zapref nechceli. — Videl som ja tam akúsi železnú halabardu, ale keď mi žiaden nič nehovoril, myslel som, že to je jednoduchá hlásnická halabarda, na ktorej niet nič zvláštneho.

A preto som sa čudoval, ako len môžu páni okolo nej stáť, ju pozerať a z knižky pred ňou prednášky držať. Keď bych to bol vedel, ja bych sa bol iste za hodinu pri nej zabavil a rozmýšľal nad celou jej históriou a nad časom, v ktorom žil sv. Mauricius.

Tak boly tam aj veľmi starodávne čipky jednej sv. kráľovny, ale to som si ani nevšimnul; myslel som si: čo budem obdivovať so spodnej sukne ženskej odpárané čipky? A páni to obdivovali jako starobilú vec. Ja som radšej po uliciach obdivoval plné okná s handrami kúpeckých sklepov.

Aby si aj ty tak nepochodil na našej horniackej výstavke, preto ti ja to napred opisujem a návod dávam, aby si sebe veci dľa tohoto opisu dobre popozeral. Ináč by si mohol z našej horniackej výstavky ten pochop domov doniesť, že nemáme ničoho do sveta súceho. — Priemysel a hospodárstvo naše si tiež prečítaj už doma, bo len tak fa budú naše produkty zaujímať.

Každý turista obyčajne najprv navštívi hostinec, nafutruje sa, aby nezoslabl, keď bude po výstavke chodiť. Tu fa upozorňujem, že v horniackych hostincoch len dve pečienky najdeš, a síce v každom tie isté: «borju selet» a «disnó karaj». — Keďby sa ti tento poriadok nepáčil, môžeš ísť do takého hostinca, kde na jedlopise «špājzceduli» stojí najprv: «disnó karaj» a potom až «borju selet», alebo ak fa mrzí po hostincoch laziť k vóli tomu poriadku, nuž vždy si obráť hore nohami jedlopis, a ten istý výsledok budeš mať. — Ak si ale rozkážeš ementálsky syr, tak fa nechajú dve hodiny naň vyčakávať — a napokon ti povedia, že nemajú keho preň do sklepu poslať, a vtedy môžeš napálený ak chceš ďalej ísť. — Keď je v «šör čarnoku» mnoho ľudí, vtedy dobrého piva nepýtaj, lebo na Horiakoch len vtedy dostaneš dobré pivo, na príklad štainbruchské, keď sú len dvaja hostia; bo u nás sa boja, že keď je mnoho ľudí, že by za dobré pivo mnoho utržili a nevedeli by s peniazmi čo robiť. My Horniaci sme len na troškárstvo navykli. Preto aj keď u nás vypukne hlad, pre celú stolicu pošlú šesť vaggónov zemiakov, aby sa každému dva-tri kúsky usly aspoň na okoštovanie.

Jestli ináč nevieš, len po slovensky, tak fa upozorňujem, nauč sa ešte doma vopred: «jó reggelt, alásol-gája», toto musíš vedieť prv, nežli sa chceš vyprávať po slovensky, ináč fa nebudú za cvičeného človeka držať. Potom ostatné môžeš po slovensky vyprávať kolko len chceš. Jestli ale chceš ukázať, že si ešte cvičenejší a lepší hazafik, vyprávať po nemecky, bo na Horniakoch je mnoho židákov a tí sú najlepši hazafíci, bez tých ani stolica nič neprevedie. Keď vidíš po ceste staré kaštiele, otrhané fary a kostoly, nepýtaj sa kto tam býva a kto je patrónom. Maj na tom dosť, že tam kedysi bývali nebohí zemani, ktorí už dávno zkončili hody a slávnosti, tak jako kráľ Baltazár.

Keď pôjdeš na miesto výstavky, potom nenačúvaj že kde hrajú na verkli, že tam je výstavka! To by si obrazil výstavkár, bo to je nie komédia alebo ringšpíl, ale vážna vec, z ktorej mnoho úžitku bude vyplívať, nie síce pre ľud (ten je v Amerike rozlezený), ale pre poľských kupcov židákov, ktorí prídu k nám nie kupovať ale predávať.

(Dokončenie nasleduje).

CHÝRNÍK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

† **Smrť dr. Béla A. Kisfaludy**, podpredseda «Sväto-Štefanskej Spoločnosti» v Pešťbudíne a rytier rádu železnej koruny 26. apríla zomrel po dlhej nemoci. Dr. Béla A. Kisfaludy bol 56 ročný a za 13 rokov bol neunavným podpredsedom sväto-štefanského spolku.

Kráľov programm. Jeho veličenstvo kráľ dňa 6-ho mája príde do Budapešti a do Gedelova; odtiaľto vráti sa do Viedne, aby prítomný bol na sobáši deéry arcikniežaťa Fridricha s kniežatom Eliašom z Parny. Po sobáši kráľ zas príde do Budapešti, odkiaľ koncom júna odíde do Isehlu na letný pobyt.

Pápež a Uhorsko. Pápež Lev XIII. tieto dni vo svojich privátnych komnatách prijal na výsluchu grófa Ernesta Zichyho a jeho manželku. V prítomnosti pápežského komorného grófa Júliusa Zichyho dopodrobna dopytoval sa na vnútorné pomery našej vlasti a z jeho reči vidno bolo, že je veľmi dobre informovaný o Uhorsku. Pápež sa totiž veľmi zaujíma o všetko, čo sa v Uhorsku či na poli politickom, či na spoločenskom alebo na poli cirkevnom stane.

Kráľov spovedník zomrel. Z tyrolského Hall-u oznamujú, že tam zomrel františkánsky páter Heribert

Wič, spovedelný kňaz nášho kráľa. Kráľ poznal ho roku 1869. v Jeruzaleme, odkiaľ ho potom pozval do Viedne za dvorného kaplána.

Vacovský biskup za výučbu. Z Vacova oznamujú: Biskup gróf Karol Csáky stotisíc korún daroval na vacovské ľudové školy. Biskupov dar spôsobil veľkú radosť v celom meste.

Nový kláštor v mestskom lesíku. V budapešťianskom mestskom lesíku, ktorého jednou vzácnosťou je kláštor a kaplna ústavu Sacré coeur (Svätého srdca) osadia sa teraz nové mníšky. V blízkom susedstve kaplny Hermíny totiž missionárky rádu Mariánskeho zakúpily jednu veľkú villu, ktorú dali prerobiť v kláštor. Svoju kaplnu ale, ktorá bude charakteru verejného, zariadily v pivničnej miestnosti. Priorkou je grófka Maria Immaculata Bossi-Fedrigotti, s ktorou je v kláštore dovedna 35 mníšiek. Nové mníšky nosia biele rúcho a akonáhle sa celkom zariadia, vo svojom ústave otvoria priemyselnú školu.

Protižidovské vzbury. V Besarábii (Rusko) na viacerých miestach vypukly protižidovské vzbury. Veľká vzbury bola menovite v meste Kišineve, kde ľud napadnul židovskú štvrť, mnohých židov zabili, ich domy a sklepy podpálili. Proti rozzúrenému ľudu zakročili kozáci, z čoho nastal krvavý pouličný boj. Vzbury má štyridsať obetí: mŕtvých a nebezpečne ranených. Vzbury zapríčinila tá okolnosť, že v obci Dubossari našli v potoku jedného kresťanského chlapca zavraždeného a rozchýrilo sa, že chlapca zavraždili židia. — Novšie oznamujú: Pri veľkej vzbury v Kišineve usmrteno bolo dvadsať jeden ľudí, nebezpečne raneno bolo sedemdesiatpäť a krom toho ľahšie raneno tisícvesto osôb. Vláda vyhlásila na mesto Kišinev menší stav obleženia. — V haličskom meste Puchnove tiež bola protižidovská vzbury, o ktorej z Lvova oznamujú: 23. apríla ráno o 3. hod. následkom podpaľčstva vypuknul v Puchone oheň, ktorému 40 domov padlo v obeť. Kresťanské obyvateľstvo židov obviňovalo z podpaľčstva; rozchýrilo sa totiž, že židia podpálili dom istého Jihela Kleina (tam vypuknul oheň), lebo sa Klein dal pokrstiť. Rozhorčený ľud napadnul židovské domy a povybíjal na nich všetky okná. Pri vzbury Jihela Kleina zabili a dvoch nebezpečne ranili. Ponevác žandári ale neboli vstave vzbury potlačíť, zavolali do Pochnova vojsko.

Púť do Maria-Cellu. Dňa 4-ho mája pôjde z Trnavi processia do Maria-Cellu. Ráno o 6. hod. bude v chráme Paulínskome svätá omša za pútnikov. O 11. hod. pohnú sa s vlakom do Prešporku, odkiaľ o 2. hod. popoludní pôjdu peši až do Maria-Cellu. Processiu povedie dôstojný pán kaplán trnavský. Všetkých, ktorí sa chcú k úcte a chvále Panny Marie pripojiť, povoláva s braterskou láskou Michal Snopka spevár.

Grajzleri a kupci s miešaným tovarom nesmú predávať obuv. Dľa najnovšieho nariadenia ministra obchodu grajzleri a kupci s miešaným tovarom nesmú predávať hotovú obuv. Menevaní z článkov do obuvného priemyslu patriacich iba tie môžu odpredávať, ktoré sú

v domácnosti a v gazdovstve potrebné, ako na pr. šuviks, kefy atď.

Pruský dôstojník zradcom. Ze San Remo prichádza chýr, že tam na telegrafické nariadenie pruského ministra vojny chytili pruského lieutenanta Wessela, ktorý plány nemeckých pevností prezradil Francúzsku. Keď Wessela chytili a viedli do väzenia, tento zavolať: «Nech zhynie Nemecko!»

Z mora vyzdvihnúť loď. Ako z Madridu sdeľujú, vytiahli tieto dni z morských hlbín loď, menom «Reina Krisztina», ktorá vo španielsko-americkéj vojne, a síce dňa 1. mája r. 1898. v námornej bitke pri Manille utonula vo vlnách. Na lodi našli asi 80 kostrí. Amerikáni chcú telesné pozostatky vo vojne padnutých dľa morskej obvyčaje, totiž do mora pochovať. Španielčania ale v zemi ich vlasti.

Defraudácia v Košiciach. Právomocnosť mesta Košice mala mimoriadne valné shromaždenie, na ktorom za obrovskej účasti zastupiteľov pretriasali defraudáciu objavenú v mestskej pokladnici. Hlavný župan Žigmund Péchy oznámil, že pri skontrovaní pokladnice namiesto v knihách vykázaných 987.000 korún našiel len 832.000 korún. Zpreneverený obnos obnáša teda 125.000 korún. Že pokladník Horalek toľké peniaze spreneveril mohol, toho príčinou je zastaralý spôsob manipulácie a nedostatočná povrebná kontrola. Z domácej mestskej pokladnice chýba 53.000 korún, z mestských základín 51.000 korún a zo súkromných depositov 21.000 korún. Že vlastne koľko bolo defraudované, to presne len vtedy vysvitne, keď preskúmajú všetky knihy, ktorým cieľom minister vnútra už vyslal do Košíc ministerského hlavného účtovníka Bélu Peyera. Horalek sa bráni, že peniaze musel ktosi ukradnúť. Zajímavé je, že Horalek posledný raz 27. decembra r. 1902. zavrel predpísanou klausulou pokladničný denník, kdežto dľa predpisov mal to urobiť každý deň. Musela to byť podivná kontrola, keď to za polštvrta mesiaca nikto nezbadal.

Poľovníkom do pozornosti! Uhorský ústav pre zhotovovanie učebných pomôcok (Magyar tanszerkészítő intézet) oznamuje, že kúpi čerstvo zastrelených hlucháňov po 5—7 korunách, ďalej tetovov po 3—5 korunách, jako aj sliepky týchto. Podobne kúpi svište po 3—6 korunách, veľkých orlov po 3—10 korunách. Zásielky posielat sa majú na adresu: Feldmann Gyula, tanszergyáros, Budapest, VI. Felső-erdősor 5.

Smrť pre štyri krajiare. V obci Oléva v stolici satmárskej medzi obyvateľstvom veľký ruch vzbudila smrť tamojšieho obyvateľa Gabriela Roháča, ktorý s niekoľkými občanmi častoval sa pálenkou v krčme Abraháma Rozenzweiga. Keď prišlo platíť, medzi Rozenzweigom a Roháčom povstala hádka pre štyri krajiare, ktoré mu Rozenzweig navyše rátal. Pre toto sa povadili a Rozenzweig potom vzal Roháčovi klobúk. Roháč si chcel však klobúk vydrať od krčmára, načo ho ale Rozenzweig takou silou vysotil dvermi, že tento s vysokých schodov hore značky na ulicu hlavou do jedného kola padol, kde hneď i na tom mieste skončil. Prítomných pár ľudí chcelo na to

Rozenzweiga zabiť. Tento však zaprel chytrou dvere. Keď ľudia videli Roháčovu mrtvolu urobili veľký krik, načo sa sbehol mnoho ľudu a chceli sa vlamať do Rozenzweigovho bytu, no vrah ale už vtedy bol ušiel z domu. Vec oznámili hneď žandárom, ktorí ešte v tú noc vzali vzraha pod stráž. Po rozpitvaní mrtvoly Rozenzweiga dali hneď odvieť do väzenia súdnej stolice. — Bratia rodáci, chráňte sa tých židovských krčiem a kadejakých putík a pálenkášov!

Prestúpenie z kadétskeho ústavu do stredných škôl. Minister výučby ohľadom tohoto nariadil: Ktorí s úspechom odbavili daktorú triedu v kráľ. honvédskej kadétskej škole, môžu postúpiť do zodpovedajúcej vyššej triedy ktorejkoľvek strednej školy, len musia složiť prijímaciu zkušku z predmetov, ktorým sa v kadétskej škole naučili, a jestli majú predpísaný vek. Ktorí s úspechom odbavili štvrtú (poslednú) triedu kadétskej školy, a keď potom na daktorej krajinskej verejnej hlavnej reálke složili triednu zkušku z filosofie, po tejto však aj celú maturitnú zkušku, môžu vstúpiť do vysokých škôl. Učebársky sbor patričnej strednej školy určuje predmety, z ktorých exkadet musí sa podrobiť prijímacej zkuške

Trafikanti židovskí predsa len našli milosť u ministra financie. Vydal totiž nové nariadenie, v ktorom dovoľuje židovským trafikantom, že v sobotu môžu vykonávať odpredaj pomocou svojich poverencov, ale na mieste, ktoré vo svojej trafikovej miestnosti k tomu cieľu pripravia osobitne. Toto miesto však musí byť z hlavného vchodu do trafiky. Také pretvorenie miestnosti musia patriční trafikanti do konca júna vykonať.

Proti Jakobinismu vo Francúzsku počína sa už ľud búriť. V Havre do 2000 občanov usporiadali ovácie členom rozpustených kongregácií. V Nimes musela polícia násilia upotrebiť aby rozohnala zástup, pričom viacerých uväznila a len potom mohla pristúpiť a zapečatiť kláštor františkánov. Vo Vrenode vidlami ozbrojení sediaci prekazili úradného sluhu doručiť členom rádu «Grande Chatreuse» predvolanie pred trestný policajný súd. — Aj v Lurde počína sa ľud búriť, lebo vláda chce dať zatvoríť jaskyňu massavielsku. Maire lurdský intervenuje vládu v Paríži, aby upustila od toho, lebo obyvateľstvo celého okolia žije len z pútnikov, ktorí navštevujú toto pútnické miesto. Upozornil vládu menovite na to, že zatvorenie jaskyne a pozbavenie ľudu výživy môže mať veľmi nebezpečné následky.

Spolok bielej ruže. Anglikánsky kňaz Wisle založil na Ausilských ostrovoch spolok «bielej ruže». Členovia a členkyne zaväzujú sa pod prisahou, že sa oženia a vydajú len z lásky, že pri svadbe nebudú mať zbytočné parády, ani hostiny a že sa vynasnažia v domácnosti žiť bez všetkých svárov a krikov. Spolok ten má už mnoho členov.

Ktorý dvakrát zomrel. Z Rábu píše: Neďaleho lodnej stanice našli mŕtveho nádenníka Pavla Tanningera, ktorý má smutnú históriu. Pavel Tanninger asi pred 10 rokmi povadil sa so svojou matkou a odišiel preč svetom. Niekoľko týždňov po jeho odchode budapeštianska polícia

rábskej policii oznámila, že z Dunaja vytiahli mrtvolu jedného mužského, načo Tanningerová odcestovala do Budapešti, aby sa prezvedela, či sa tu nejedná o jej syna. Od veľkého rozčulenia matka v mrtvole videla svojho syna. Dala ho doviezť domov a za veľkej sústrasti pokrevných pochovali ho v Rábe. Naraz asi o mesiac prišiel k Tanningerovej už oplakaný syn, ktorý sám dokázal že ešte žije. Od tých čias Pavel Tanninger žil v Rábe a so dňa na deň upadal do pijanstva, až konečne ho teraz pálenka priniesla o život.

Štrajky na všetky strany. V Prešporuku štrajkuje 300 robotníkov v honvédskej súkennej dielni. — V Makove už od týždňa štrajkujú všetci murári a tesári. — V Užhorode štrajkujú murári a žiadajú 10¹/₂-hodinovú prácu a 32 halierov minimálnej mzdy na hodinu. — Vo Veľkom Várade všetci pekári zastavili prácu, žiadajú lepšie a čistotnejšie zariadenie dielne a povýšenie mzdy. — V Békeši štrajkujú murári. — V Dobrecíne od troch týždňov štrajkuje 1200 robotníkov, krajčír, obuvníci, pekári a stavební. — V Sabadke štrajkuje 80 stolárov.

Púť (v Pozňansku) do Vamberíc sa pohne processia z *Nádaša* (prešporská stolica) dňa 6 ho mája. Ponajprv navštívime boľastný obraz v Šaštíne; dňa 7-ho mája sv. *Cyryla a Methoda* vo Velehrade (Morava); dňa 8-ho mája *Pannu Máriu* vo Sv. Hostíne; dňa 9-ho mája *Svätý Kopeček* v Holomúci. Odtiaľ sa dovezieme na hranice. Na hraniciach sadneme na železnicu až do Albendorfu. Tu budeme 2 dni. Cesta sem a tam trvá 10 úplných dní. — Odchod bude z Nádaša po železnici. Útraty železničné činia 14 korún (7 zl.). — S úctou povoláva súčastníť sa žiadajúcich na processii Mariánskych ctiteľov *Ludvik Lávečka*, vodca processie z Horných Orešan.

Púť do Vamberíc pôjde 9-ho mája z Jablonice po železnici tak aj odtiaľ. Cesta bude stáť 16 korún a trvať bude za 8 dní. Prosím ctených pp. ktorí by sa na púti tejto súčastníť chceli, žeby prihlásili sa už aspoň 8 dňami pred odchodom a síce skrz železničný poriadok *Pavel Pinkava*, modleník.

Jarmok na kone v Nových Zámkoch bude sa vydržovať dňa 3-ho a 4-ho mája. Bytné a stajne môžu sa u predstavenstva v Nových Zámkoch (Ersekujvár, nitrianska stolica) zaopatrit.

Ohlas. Ako každý rok tak i toho roku processia s Moisenku dňa 3. mája vystúpi do Maria-Cellu.

Dňa 4. mája bude sv. Omša v Prešporuku v kostole špitálskom o 8. hodine rano.

Všetkých tých, ktorí sa k úcte a chvále bl. Panny Marie pripojíť chcú, s braterskou láskou povolávame. V Moisenku, 12. apríla 1903.

Štefan a Jozef Kalubik, tatici.

Bola to zásluha blahej pamäti farára Kneipp, že ako prvý upozornil ľudí na tak drahocennú sladovú kávu, ktorú potom Kathreiner, dľa svojho zvláštneho vynálezu dodávajúc jej chuti bobkovej kávy dorábal. Následkom toho rozoznáva sa ešte dnes táto výlučne pôvodná «Kneipp káva» tak patrne od všetkých podobných dorobov a len z tejto príčiny dal farár Kneipp firme Kathreiner pre všetky časy to právo, jeho meno a obraz, akožto ochranný odznak jedine pôvodnej Kathreiner Kneipp sladovej kávy potrebovať. Vzdor tomu predáva sa jednoducho pražený jačmeň alebo barnavý slad falošne ako «Kneippova káva». Ku vlastnej ochrane treba vždy žiadať doslovne pôvodnú Kathreiner Kneipp sladovú kávu v zatvorených balíkoch s ochranným odznakom farára Kneipp a s menom Kathreiner.

Oznam.

Náš vřelemilovaný velebný pán páter *Zaosek* svoje dielo «**Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania**» v 82 kusov obetoval čo milodar na nový kostol Lutišský, s tým právom, že dolupodpísaný môže dielo to odpredať a utržené peniaze na ten cieľ, na ktorý to venoval obrátiť.

Úctive tedy prosím tých ct. čitateľov a dobrodincov, ktorí by chceli si túto knižku zaopatrit a k dobrému cieľu prispieť: aby sa hlásili u dolupodpísaného, ktorý za 25 krajciarov t. j. 50 halierov s najväčšou ochotnosťou a vďakou hneď na určité miesto odošle.

S týmto sa dvojaký cieľ obsiahne: asice má človek zábavné čítanie a pritom i obetuje milodar na vznešený cieľ, ktorý spolu podporuje chudobu.

Pritom prosím všetkých veľactených pánov, ktorí od velebného pána pátra Zaoska jeho dielo «Tridsaťročné jubileum» dostali a zaň nezaplatili, aby obnos 25 krajciarov na farský úrad Lutišský poslať si nesťažovali; tým viacej, lebo to je tiež čo milodar na nový kostol Lutišský od dobrodince veľkého, velebného pána pátra Zaoska obetované. Začo jemu i cestou tohoto úprimne ďakujem a «Pán Boh zaplať» privolávam.

V Lutišiach, dňa 17. marca 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.) *Ján Greben*, farár.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utcza 2. (svoj dom)**. Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno-a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po-bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker.

DOPISY.

Gombáš v Liptove.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie týchto riadkov v našom obľúbenom «Krešťane».

Pamätáte sa ešte asnáď Pane Redaktor na našu notársku voľbu. Takej voľby ešte sotva bolo kedy v Liptove. Chceli nám na krk uvaliť Hladného, človeka neznámeho, ktorého z trenčianskej stolice čo pokojného človeka vyvolali a celý okres týmto hnusným činom pobúrili. Voľba bude ešte raz. Prvá bola so žandarmi odbavovaná — ku druhej voľbe môže p. Horánszky prísť už s kanonami. Bodákov sa nebojíme.

Škandalózna bola to voľba, o ktorej všetky noviny maďarské i slovenské boly písaly. Ale o mnoho hnusnejšia bola voľba u nás rychtárska. Heslo bolo vydané: na Gombáši musí byť rychtárom liberál, čo by to bol i ten najpodlejší, najsurevejší človek. Takých hlavajov, ako sú ľudáci Gombašania inšie uponížiť není možno, len s rychtárom pätolizačom a liberálom.

Vedeli sme dobre, že sa nám zrada kuje a z Ružomerskej slúžnovskej kancelárie smradlavý vietor nás ofukuje. Aby nás nákazlivá choroba nezachvátila, radili sme sa aké prostriedky by sme upotrebiť mohli. Boli sme u p. slúžneho, ba i v Mikuláši sme pomoc hľadali. Všetko bolo darobné. Liberáli hľadali pomstu. Nemohol im vred zaceliť, ktorý pri voľbe notárskej na zadku sa im bol vyhodil. Tento vred ich trápil vo dne v noci, hanbili sa zaň. Pri voľbe ale rychtárskej vred sa im rozpučil a bolesť prestala. Majú liberála, bezúhonného rychtára, ktorého bývalý pán Viceispán tak zamiloval, že pre jeho šikovné kúsky a zbehosť reči ho od úradovania oslobodil.

Pane Horánszky, ozaj povedzte nám, kde ste Vy vychovaný? Či Vy neviete, že ľud chce mať za rychtára človeka statočného, svedomitého? Trest Boží Vás stíhať bude, jestli naša obec pre Vaše liberálne chůtky ešte väčšmi sa zamotá! Či Vám nepovedal dobre náš Galan, že Vy nám natiskate vlka do košiara — že Vám je milší vlk, ako celý krđel oviec? Či Vás nepoučil o tom capovi, ktorý vo ville p. Kováča a Lamoša mnoho škody v záhrade natropil? Takou záhradou pane slúžny je i naša obec. My by sme chceli mať v nej poriadného už raz záhradníka a nie capa, ktorý by nám štepiky pohryzol. Á Vy poučením týmto ste opovrhnul a nám osobu nenávidenú za záhradníka ustanovil. — Hovorí sa, že ste Vy pane slúžny spravdivý. Možno, len že u nás Gombašanov neohrozených ľudákov vaša spravdivosť ochromela, neide rovno — kulhá a kto vie, či úplne do hrobu neklese?

Vynšujeme novému záhradníkovi našej krásnej záhrady, aby nevyšiel na posmech u liberálov, jako obstál Kováčov a Lamošov cap, ktorého pre jeho hltavosť a pažravosť von vyhnali. Pánu notárovi ale ďakujeme za tú nevšednú lásku, ktorou poctil nášho najzaslúženejšieho občana a kostolného kurátora, keď ho chcel žandárovým bodákom počastovať. Toto si dobre zapamätáme!

Ľudáci.

Bistričany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Krešťane uverejniť.

U nás tak po škriplavej zime ohriali nás už dost dobre snečné lúče. Po vzkriesení Pána všetko do nového života vstupuje. Mládež vidno, že vípýna sa nad záropkom, ktorý dennej mzdy 15 groší vyhladá. Veru to smutná chvála u nás! Keď podívame sa na druhých vodcov, ako ku pr. predošlý zodpovedný redaktor vel. pán Edvard Sándorfi nesklamiac sa žiadosti svojej, lež hnevom spravdivým horil a horlí ešte vždy nie len za Slovákov peštianskych, lež za nás všetkých. Skúsili sme, keď na Novej-Pešti, nie v škole, ani v kostole, ale u prosted ľudu v jednom dvore reč svoju započal, ktorú bolo sladko očúvať. A nazakončení jeho reči čo bolo? Každý zaplakal nad tou zaostalostou v slepote svojej! Ihneď asi 30 zapísali sa, pričom každý 1 korunu zápisné obetovali ku založeniu peštianskych Slovákov Kat. del. spolku, ktorý dnes počítuje blízko 200 členov.

Preto bratia Slováci aj vy Bistričania, či už zato sme tak zaostali, že hneď slovo božie uveríme? nie! není dost: lebo však zkusujte, zakiaľ sme v našom náboženstve pohrúžení, v tom čase nás pijavice s krvi cicajú. Lež tedy obráťme sa k našim vodcom k velebnému pánu Belovi Havas, a pozrime na jeho horlivú obetivosť toho roku, ktorú ľudu predniesol pomocou tajemstva živého Ruženca.

A my mužský o čo ho máme prosiť? o to aby založil nám čítací Spolok, pomocou ktorého by sme veľké duševné, na miesto tých škôl, ktorých sme potrebný veľký pôžitok brali. Lebo veď máme učiteľa spolu organistu pána Antala Polátšek, muža veku mladého a k tomu schopného. Tedy pokorme sa len u nňh velebného pána farára, ako aj u pána učiteľa a prosme ich s tou úpenlivou prosbou, žeby len od nich mohli sme zakusiť tú sladkosť srdca, pokoj a vzdelanosť, ktorú čerpali by sme v kruhu našom. Daj že Bože, žeby príklad velebného pána Edvarda Sándorfiho aj naši duchovní nasledovali, ktorých povinnosťou je to stádo na nich sverené spravdive strážiť od vlkov ručiacích mohli. Lebo len tým viac budeme dôveru k nim prechovávať, keď ľahšie k povinnovému poriadku sa navrátíme.

K čomu privolávame, daj Bože tvojho požehnania.

Všetečný.

Krešťania kupujte len u krešťanov!

Skačany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krestane» uverejniť.

Nie z radosťou ale zo zármutkom beriem pero do ruky, a chcem opísať úzkosť našu, ba musím povedať trest Boží, s ktorým nás ruka Pána po tieto dni navštívila.

Dňa 18-ho apríla rozhnevala sa prechivosť božská na nás, pre hriechy mnohé a nepravosti veľiké, s ktorými Jeho veľikú dobrotu často a ťažko obrážame. Taký sňah nám napadol a pokrýl naše polia tak nemilosrdne, že práca naša, ktorú sme pri tak peknom počasi z usilovnosťou našou previedli, iste darobná bude; ale nielen žeby naše siatiny sňahom a naše stromy ovocné na ktorých sme tak veľkú úfnosť úrody ovocnej mali, ľadom prikrýté boly, ale zima deň po deň vždy väčšia a väčšia stojí, tak že ani na vianoce ostrejšia nebola. A preto sa obávame, že budeme museť po vystátej zime druhý raz naše sňahom pokryté role siat. Ale odkiaľ zas nabráť toho siafa. Dost bolo takých malých hospodárov, že horko-ťažko na prvý raz svoje roľičky posiať mohli. A teraz jestli milosrdenstvo božie tú strašnú metlu od nás neodvráti, čo počať? kam sa obráti ten ubiedení roľník, keď pre veľiké dane v jaseň svojho málo zbožia musel popredať, a teraz nemá z čoho ani ten kúštek čierného chleba svojim deťom podať?

Veľmi smutná vec je to pre nás. Ale pýtam sa vás vy liberálni vlasti otcovia, kto je to príčina tohoto hrozného trestu božieho?

Vy Pána Boha poznať nechcete; všetko čo je od Boha ustanovené, vašou tyranskou zúrivosťou zapovrhujete, ba dost sa takých medzi vami nachodí, ktorí povedia že Boha neni; sami seba za bohov vystrájate. Všeliaké beznáboženské zákony vymýšľate, s ktorými len nesmierne dobrotivého Boha hneváte a zatracujete.

Ešte raz sa vás pýtam, keď ste taký všemohúci a tak mocní, prečo že ste dopustili na nás túto strašnú metlu božiu? Prečo ste nezachránili naše ovocné sady, ktoré nám tak hojnej úrody sľubovali? Naše posiate role, s ktorých sme po tak namáhavej práci úfnosť úrody zemskej čakali? Zdálíž ste tedy doma neboli? Asnád ste vtedy pri mastných hrncoch vaše brušiská rozpásali.

Odpovedajte nám, odkiaľ že vám zaplatíme té náramne veľké dane, ktoré nám všeliakým spôsobom na krky válate? O to vy starosti pravda nemáte, vezmi kde chceš, trebárs aj dušu predaj len ti daj. Keď príjde jaseň a nebudeme mať odkiaľ platiť, nebudete mať milosrdenstvo nad nami. Keď budeme v biede postavení, nepoviete, tohto roku nemusíte platiť žiadnu daň, keď ste nemali hojnej úrody. Ale rozpošlete na všetky strany ekzekútorov, a rozkážete im, aby nám aj tú ostatnú parušinu, na ktorú svoju utrápenú hlavu položif máme, s pod hlavy vytiahli a spredali, len aby vaše nenasitené brušiská plné boli.

Hľa pre té bohaprázne nepravosti, rozhnevaný Pán Boh vystrel svoju mocnú svätú ruku, a všetek národ

ostrím bičom šlachaf počína. Poznamenaf ešte musím, že keby sme nemali za národ zaujatých dobrodincov, našich milých vodcov strany ľudovej, nuž by sme boli ponechaní len vašej opatere.

Na konci môjho dopisu povznášam všetky moje vzdychy, ta hore k Otcu nebeskému, a so slzamy v očiach naplnenýma volám z gruntu srdca môjho: O Bože z vysosti, vystri svoju svätú mocnú ruku a stiahni od nás tú strašlivú metlu, ktorou nás tak ostro trestať počínaš.

Ó, Ty preblahoslavená Panna Matko Spasiteľa, ukrižovaného, zaujmi sa za nás u Otca nebeského, aby hnev svoj od nás odvrátiť ráčil. Vypros nám sily a vytrvanlivosti, aby slávneho víťazstva pre nás z božou pomocou vydobytí sme si mohli.

S Bohom ctení čitateľa «Krestana».

J. S.

Fridmann.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krestane».

Náš okolný okres nemá šťastia. Čo rok to nového notára volíme. Jeden menil okres. Druhý sa začal doma zle cítiť, tak zutekal na Košice, kde vzal i koniec jeho života. Nástupca jeho bol ešte nešťastlivejší, lebo padnul pod obuchom neznámeho človeka. Ešte sme mali jedného, ktorý by sa nám bol už možno daril, ale na nešťastia zosmrdel sa mu kalamár a pritom bol veľmi zvedavý na divých ľudí i zutekal aj ten nám do Afriky. Teraz dal nás pekne pozdraviť a odkázal, že si môžeme druhého okresného notára zvoliť kým on nepride. My máme mäkké chrbtové kosti, dáme sa chytró zohnúť. Neradi vyberáme. Jakú nám zahrajú, takú tancujeme. Preto sme i teraz posluchli nášho bývalého notára: zišli sme sa 30. marca na voľbu. Pán slúžny v prítomnosti patričných obcí prečítal nám mena kandidátov. Prihlásili sa dvaja katolíci a dvaja židia. Berúc do ohľadu, že náš okres je čisto katolícki a preto nemôže nám nikto zazlievať, že sme si žiadali katolíka mať. Židi pracovali tuho za svojho kandidáta. Bolo tam vidno Ignáca, Morica. Všetci sa zišli, ale na chválu im buď povedano, Judáša nemali so sebou. O katolíkoch to nemôžeme tvrdiť. Našli sa medzi nami pospolití chlapi, ktorým už žiaľbohu smrdí katolícke meno «Nechceme katolíka, žiadame si žida» vykrikovali. Krem-paský p. učiteľ svoj hlas tiež dal na žida. Hja! on musí dať deťom dobrý príklad. Celý Durštin a Krempach vyjmúc dvoch voličov hlasovali na žida, ukázali zuby oproti svojmu duchovnému, ktorého sú nehodní. Fridman tenkrát môže byť pyšný na svoje držanie, všetci bez výnimky napomáhali katolíka a tak sa stalo, že po tuhom boji väčšinou päť hlasov zvolený zostal Kristen Melchior, katolík. Úfame, že tu silnú našu dôveru odplatí nám svedomitým a spravodlivým zastávaním svojho úradu. Daj nám Bože viac citu, viac hrdošti, by sme netupili ľahkomyselné katolíckeho mena!!

Jozef Organisčak.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boli korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Krestana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jeden každý pousiloval sa čo v najkračšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútený budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	--- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt' roka	--- ---	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krest'an» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Krestana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva nielo lepšieho prostriedka, ako táto knižka. Niektorí velební páni objednali ju na stá výťiskov, a použijú ju k rozdávaní zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostať ju u tejto adresy: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia «*Posla Svätého Antona*» obdržia túto knižku zdarma.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: *Edvard Sándorfi*, katechet a *Andrej Červjenka* učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. *Jozef N. Janda*, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u *Juliusa Zhorella* vo Veľkých Topolčanoch.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (*Vojtecha*) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal *A. Bažik*. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil *Ernest Lovecký*, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. *Vojtecha* v Trnave (čo podie-

lovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zastalí, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižku priateľom ľudu do pozornosti.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písali a tlačili. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, ňartov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «*Ľudových Novín*» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sossbiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adresy i s predplatkami na horeudatú adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Noviny Malých s mnohými obrázkami vychádzajú do roka osemráz počnúc od októbra až do mája každého 15-ho. Rediguje *Ján Bežo* v Senici. (Szenicz, Nyitram.)

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom. Spísal *Andrej Radlinský*. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (*Vojtecha*) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorezom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spínkov 3 kor. 20 halierov.

Dennica. Ročník VI. Číslo 4. Vychádza raz za mesiac. Rediguje *Terezia Vansová* na Pile, o. p. (Tiszolcz). Predplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučnozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižku už objednal, peniaze poslal, knižku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «*Rózsa Kálmán a manž.*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u *Kolomana Rózsu* (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asice za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal *Jozef Haverla*, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil *Jozef Buchta*, nitra-bojnanský

kaplán. K dostaniu je v knihtačiarňi Juliusa Zhorellu vo Velkých Topolčanoch.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 kor. 60 hal.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 3. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šľachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedielkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knihovňu a vôbec pri chudobe našich tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šľachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nížeudatú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacimi sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom prispieť týmto polutovaniahodným bratom našim ku pomoci: ráčiž milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi, Budapest, VIII., Tavaszmező u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: Budapest, VIII., Práter u. 33., kde však poštové zásielky — krome novin — neodobierajú sa.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

G. K. v Pez Na také otázky je nám ťažko odpovedať, pretože neudali ste nám podmienky té, na základe ktorých chcete ten spolok založiť.

Št. D. v Zn. Tú knižočku veľmi vďečne Vám dáme doposlať, ale musíte nám udať ponajprv akí má nápis, a potom za akú cenu.

Ferdinand Dubnicay vo V.-Bit. Také chýri, o ktorých nemôžete nám docela tvrdiť, že sú správne, uverejniť nemôžeme.

Velp. Fr. Kl. v Sp. Frid. Písali sme Vám dopisnicu, ktorá ale došla spätky pod poznámkou: «czim ismeretlen».

Rudinský ľudák. Smutné dosť pre nás, keď takýchto chýrov dostávame každodenne veľkú hrbu. Či nemôžete urobiť už raz aj u vás nejakú propagandu?

Jozef Organiščak v Sp. Frid. Ako vidíte neutratil ani najmenej aktuálnosti.

Jozef Král v Z. Uhr. Žiadané sme oddali na patričné miesto.

Juraj Meriač. Písali sme Vám po tieto dni dopisnicu. Došla? Prijmite srdečný pozdrav!

Ján Kon. v Lež. «Včelára a Ovocinára» dostanete u p. Jozefa Gašparik v Turč. Sv. Martine. Na druhú otázku dostanete v budúcom čísle odpoveď.

J. O. v Sp. Frid. O zmene Vášho bytu nedostali sme žiadného upovedomenia. 5. číslo «Posla Svätého Antona» Vám tento týždeň pošleme. Jestli možné Vám bude, urobte niečo za «Posla». Zdravstujte!

J. P. Jeden ľudák v Per. Dopis Váš nemôžeme preto uverejniť, pretože té nápady, ktoré sú v dopise, neni sú odôvodnené úradnými priestupkami; zároveň toho by sme ho len na zodpovednosť Vašu uverejniť mohli.

K. B. v Bistr. «K čomu vede opilstvo» objednajte si u red. «Posla Svätého Antona». VIJJ. Szentkirályi-út č. 28.) Veru stanete sa pamätným u tých detí, keď ich pri zkúške takými knižkami obdaríte. Prijmite náš rodácky pozdrav!

Jozef Škoda v Bajmoč. My sme upozornili len tých roľníkov, ktorí by mali potrebu na poistenie, aby u tejskej správy sa nepoisťovali, lež radšej u druhej, kde môžu byť bezpečnejší. — Vy ale počkajte už dotiaľ, až Vám nevinde.

Viacerím. My sa so žiadnymi lósami nezaobráame, povinnosťou je to tejskej správy, od ktorej patričný kúpi si tenže lós.

Priateľ ľudu P. F. v Prešp. S. 1. Také zprávy pošlite «E. N.» 2. Jestli sa nám podari, uverejníme.

Št. Hl. Dopis môžeme len tak uverejniť, keď by ste nám to mohli hodnovernými listinami dokázať.

Petrolej trojkrížový 45·00, dvojkrížový 38·00 zl.
50 kg. netto.
Sviňská masť 50·00—50·50, Slanina $\frac{8}{100}$ 48·—
 $\frac{4}{100}$ 48·75 —, udená dobrá slanina 48·50 — po
50 kg.

Krainer záživný prach pre svine

od doktora Trnkóczyho s ochranou «Známkou» polepšený a rozmnožený: mäsa, masť, chuť a zdravie.
Zdravým sviniam dostatočné je dene do pokrmu, za jednu lžicu dať.
1 obalka za 50 halierov k dostaniu je vo všetkých obchodoch, 5 obalkov 3 koruny s doposlaním už aj doberky z pošty na sklade fabriky

Apatieka „Trnkóczy“ Laibach (Krain).

Poďakujúce listi aj úradné uverejnenia spravesvedčením účinku prachu tohto jak u chorých u zdravých sv. n každý den dochádzajú.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s doberkou franco zamene-
nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Michal Veselý

Kostolný maliar, okrášľovateľ a pozláčateľ
v Piešťanoch, nitrianská stolica.)

Prijíma vymalovanie a obnovenie kostolov v každom slohu, tak tiež maľovanie a obnovenie oltárov, kazateľnic a iné olejo.nalebné okrášľujúce práce.

Najlepšie odporúčanie dolu s udanými nysvedčeniami, solidnú prácu, mierne ceny

Vysvedčenie.

Ja niže podpísaný, čo «Svätej Alžbety» slovenského kostola nemocných farár osvedčujem, že Michal Veselý, maliar rodom z Piešťan, rim. kat. nábožens'va, hore spomenutý kostol. v septembri a novembri minulého roku, ktorý bol ešte za doby starých časov postavený, peknu, umeleckou prácou okrášlil, začo ho jakožto plného a zručného maliara a ozdobovateľa kostolov čo najlepšie odporúčam.

V Kremnici. 17. novembra 1902.

Jozef Breštiansky,
rk. farár.

Pan Michal Veselý, kostolný maliar, rodák z Piešťan, zamaľoval a obnovil za miernu cenu k úplnému uspokojeniu ev. a. v. lazovskej cirkve hlavný oltár; pričom sa s ustavou a čistou maľbou, ako aj zručnosťou prevedenia práce tak vyznamenal, že ho ktorejkoľvek cirkvi čo spôsobného a svedomitého manara kostolov snažne môžu odporúčať.

V Lazoch (trenč. stol.), 4. aug. 1901.

Fraňo Švehla,
ev farár.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedcu je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všecko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kosity generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znaša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znaša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená kosa zľahujúcim kľúčom 20 kr. Diadal náčinie ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dosiači na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čas kosu neobjedná, kým si od výš menovanej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Každaj hospodine

možno blahoželat, ktorá z ohľadu na zdravie, uspokojenie a na dobrú chuť, Kathreinerovú Kneippovú sladovú kávu upotrebuje.

Úslušná prosba: Pri nakúpení nie jednoducho »sladovú kávu«, ale rozhodne vždy — Kathreinerovú — Kneippovú sladovú kávu žiadajme a takúto len v pôvodných, tu vyobrazených balíkoch prijímajme.

